

Sygnatura akt I C 1003/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2015 r.

Sąd Rejonowy w O. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Marcin Korajczyk
Protokolant:	st. sekr. sądowy Małgorzata Mierzejewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 lutego 2015 r. w O.

sprawy z powództwa **Spółdzielczej (...) w G.**

przeciwko T. K.

o zapłatę

orzeka:

1. umarza postępowanie w zakresie żądania kwoty 5.049,93zł (pięć tysięcy czterdzieści dziewięć złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze);
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od Spółdzielczej (...) w G. na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Rejonowy w O. kwotę 754,06zł (siedemset pięćdziesiąt cztery złote sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów sądowych wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa.

SSR Marcin Korajczyk

Sygn. akt I C 1003/13

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym do Sądu Rejonowego L. Z. w L. w dniu 16 lutego 2013 r. powód **Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. w G.** (dalej również (...) im. (...) w G.) wniósł o zasądzenie od pozwanego T. K. kwoty 5.838,75 zł, wraz z odsetkami umownymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając żądanie pozwu powód wyjaśnił, iż w dniu 24 maja 2012 r. udzielił pozwanemu pożyczki gotówkowej w wysokości 5.700 zł. Wobec nie uiszczania rat pożyczki, umowa łącząca strony została wypowiedziana pozwanemu, czyniąc całą należność z tego tytułu natychmiast wymagalną. T. K. pomimo wezwań nie uiszczył dochodzonej pozvem należności, na którą składa się kwota 5.356,40 zł tytułem niespłaconego kapitału pożyczki gotówkowej, kwota 33,43

zł tytułem skapitalizowanych odsetek naliczanych do dnia wniesienia pozwu oraz kwota 449,01 zł tytułem odsetek umownych.

W dniu 26 kwietnia 2013 r. Sąd Rejonowy L. Z. w L. wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, w którym to nakazał pozwanemu zapłacić na rzecz powoda kwotę objętą żądaniem pozwu wraz z odsetkami umownymi i kosztami postępowania.

W przepisany terminie sprzeciw od ww. orzeczenia wniósł **T. K.** – reprezentowany przez doradcę tymczasowego J. P. (1), żądając oddalenia powództwa w całości oraz zwrotu kosztów procesu na jego rzecz od powoda.

W uzasadnieniu stanowiska pozwanego wskazano, iż pozwany od wielu lat leczy się psychiatrycznie oraz cierpi na padaczkę, z tego też powodu w chwili zawarcia umowy pożyczki znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podejmowanie decyzji, co skutkuje nieważnością owej umowy. Pokreślono, iż pozwany został nakłoniony przez A. Ś. i S. K. do zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki, a środki uzyskane z tego tytułu od razu przekazał A. Ś., która zobowiązała się do spłaty rat pożyczki. Zarzucono powodowi, iż nie dołożył należytej staranności podczas zawierania umowy, gdyż nie zweryfikował rzeczywistego stanu świadomości pozwanego. Strona pozwana podniosła także, iż z uwagi na to że T. K. bezpośrednio po otrzymaniu pieniędzy przekazał całą kwotę A. Ś., to od niej powód powinien żądać zwrotu świadczenia.

Sąd Rejonowy L. Z. w L. w dniu 4 czerwca 2013 r. stwierdził utratę mocy nakazu zapłaty oraz przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w O..

Powód wielokrotnie modyfikował swoje powództwo z uwagi na częściową spłatę należności przez kuratora pozwanego, ostatecznie pismem procesowym z dnia 26 maja 2014 roku, wniósł o zasądzenie na jego rzecz od powoda kwoty 788,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 24 maja 2014 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu – jednocześnie cofając powództwo w pozostałym zakresie wraz ze zrzeczeniem się roszczenia. Powód wskazał także, iż jego żądanie wynika w chwili obecnej z nienależnie otrzymanego przez pozwanego świadczenia w kwocie 5.020,60 zł, pomniejszonego o kwotę uiszczonych wpłat na poczet tej należności.

Pozwany podtrzymał dotychczas prezentowane stanowisko w sprawie wnosząc o oddalenie powództwa w całości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 maja 2012 r. T. K. za namową A. Ś. zawarł ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G. umowę pożyczki gotówkowej na kwotę 5.700,00 zł. A. Ś. zapewniła T. K., iż to ona spłaci całą należność wynikającą z umowy pożyczki. Towarzyszyła ona T. K. podczas zawierania wyżej wymienionej umowy. Bezpośrednio po podpisaniu umowy T. K. przekazał A. Ś. wszystkie otrzymane z tego tytułu środki pieniężne.

(**dowód:** zeznania T. K. – k. 215, zeznania J. P. (1) – k. 215, zeznania M. Ś. – k. 112, umowa pożyczki nr (...) – k. 33 – 38, harmonogram spłaty rat pożyczki – k. 39)

A. Ś. wbrew zapewnieniom nie spłacała rat pożyczki. T. K. również nie uiszczał należności z tego tytułu, w związku z czym w dniu 10 grudnia 2012 r. (...) im. (...) w G. wypowiedział zawartą wcześniej umowę pożyczki, tym samym stawiając całą należność w stan natychmiastowej wymagalności.

(**dowód:** wypowiedzenie umowy z dnia 10 grudnia 2012 r. wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru pisma – k. 40, 41 – 42)

J. P. (1) – siostrzenica T. K., pomagająca mu stale w codziennym życiu, dowiedziała się o fakcie zawarcia przez niego umowy pożyczki we wrześniu 2012 r. Zwróciła się do A. Ś., aby ta spłaciła należność z tego tytułu. Jednakże wobec jej bezczynności, J. P. (1) sama zaczęła spłacać w imieniu T. K. raty pożyczki. Do czasu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy uiściła na rzecz (...) im. (...) w G. łączną kwotę 4.231,78 zł.

(**dowód**: zeznania J. P. (1) – k. 215, pismo procesowe powoda z dnia 26 maja 2014 r. – k. 155 – 157, potwierdzenia wpłaty rat pożyczki do kasy (...) im. (...) w G. – k. 115 – 129)

T. K. na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w O.z dnia 28 sierpnia 2013 r. (sygn. akt I Ns 138/12) został ubezwłasnowolniony częściowo z powodu ograniczonych zaburzeń osobowości i zachowania oraz upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim. Następnie Sąd Rejonowy w O. w dniu 7 listopada 2013 r. (sygn. akt RNs 350/13) postanowił ustanowić dla niego kuratelę, a obowiązki kuratora powierzyć jego siostrzenicy – J. P. (1).

(**dowód** : z akt RNs 350/13: postanowienie Sadu Rejonowego w O. z dnia 7 listopada 2013 r. – k. 10, z akt I Ns 138/12: postanowienie Sądu Okręgowego w O. z dnia 28 sierpnia 2013 r. – k. 57)

T. K. od dziecka choruje na padaczkę. Kształcenie zakończył na etapie 4 klasy szkoły podstawowej. Ma ogromne trudności z pisaniem i czytaniem. Był objęty opieką Poradni Neurologicznej. Od 6 września 2012 r. pozostaje pod opieką (...) w O., gdzie zgłasza się zawsze pod opieką siostrzenicy. T. K. nie założył własnej rodziny, nigdy nie pracował zawodowo. Obecnie funkcjonuje dzięki pomocy członków rodziny, a utrzymuje się z renty inwalidzkiej.

U T. K. stwierdzono obniżenie sprawności intelektualnej na poziomie lekkiego upośledzenia umysłowego oraz ograniczenie zaburzenia osobowości i zachowania u osoby z padaczką, co łącznie z niezaradnością życiową, niezdolnością do samodzielnej egzystencji i nadmierna ufnością, skutkowało tym, iż w dacie 24 maja 2012 r. w czasie zawierania umowy pożyczki był on w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażanie woli.

(**dowód** : historie choroby – k. 9, opinia pisemna biegłego lekarza z zakresu psychiatrii B. K. – S. – k. 130 – 135, opinia pisemna biegłej z zakresu psychologii - k. 160 – 165)

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 13 stycznia 2015 r. (sygn. akt II K 439/14) A. Ś. została skazana na 7 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na okres lat 2 za czyn z art. 286 § 1 k.k. tj. za to, iż w dniu 24 maja 2012 r. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wprowadziła T. K. w błąd co do zamiaru spłaty pożyczki oraz wyzyskała jego niezdolność do pojmowania przedsiębranego działania i doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia jego mieniem w kwocie 5700 zł, który to podpisał umowę pożyczki ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G. i przekazał jej wszystkie uzyskane z tego tytułu pieniądze.

(**dowód** : z akt sprawy II K 439/14: wyrok Sądu Rejonowego z dnia 13 stycznia 2015 r. – k. 422 – 423, uzasadnienie wyroku – k. 432 – 436)

Wskazany powyższej stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów, zeznań T. K., J. P. (1) i M. Ś., a także opinii biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii.

Dowody te pozwoliły na ustalenie okoliczności zawarcia umowy pożyczki oraz sekwencji zdarzeń następujących po tym fakcie.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania T. K., J. P. (1) i M. Ś. złożone w toku postępowania. Zeznania w sposób logiczny i spójny korespondują z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Pozwoliły one na ustalenie, iż T. K. podpisał umowę pożyczki, gdyż namówiła go do tego A. Ś., która zabrała go do Oddziału (...) w O. i była obecna w czasie zawierania umowy. Następnie zabrała wypłacone pozwanemu pieniądze, jednocześnie nie wywiązując się z obietnicy spłaty pożyczki.

Z zeznań T. K. i J. P. (1) wynika, iż pozwany był przekonany, że to A. Ś. zobowiązana jest do spłaty zaciągniętej pożyczki. Okoliczności tej nie negują zeznania M. Ś. – pracownika (...) im (...) w G., która reprezentowała powoda podczas zawierania spornej umowy. Stwierdziła ona, iż miała pewność, że T. K. rozumie treść zawieranej umowy, pomimo iż jej nie przeczytał. Odczucia świadka są w tym zakresie subiektywne i nie mają wpływu na dokonane w tym zakresie ustalenia. Istotnym jest, iż potwierdziła ona, że podczas zawarcia umowy pozwanemu towarzyszyła jakaś kobieta.

Sąd ustalając stan faktyczny sprawy wziął pod uwagę także ustalenia poczynione przez biegłą z zakresu psychiatrii B. K. – S. i biegłą z zakresu psychologii Z. M. w swoich opiniach sporządzonych na potrzeby niniejszego postępowania. Zarówno biegła z zakresu psychologii, jak i biegła z zakresu psychiatrii ustaliły, iż T. K. w dniu 24 maja 2012 r. w czasie zawarcia umowy pożyczki był w stanie wyłączającym świadomie i swobodnie podjęcie decyzji i wyrażanie własnej woli. Biegłe do takich wniosków doszły po przeprowadzeniu badania pozwanego oraz zapoznaniu się z dokumentacją medyczną zgromadzoną w sprawie.

Biegła psycholog szczegółowo opisała zaburzenia na jakie cierpi pozwany oraz przebieg jego leczenia. Wskazała, iż funkcjonowanie intelektualne pozwanego odpowiada dolnej granicy lekkiego upośledzenia umysłowego. Podkreśliła, że jego umiejętności społeczno – życiowe są na poziomie dziecka 7 – 8 letniego.

Biegła lekarz psychiatra odnosząc się do dotychczasowego przebiegu leczenia pozwanego i jego schorzeń stwierdziła, iż jest ona niezaradny życiowo i niezdolny do samodzielnej egzystencji. Wyjaśniła, iż badania wykonane w 2012 i 2013 r. wykazują obniżenie funkcji intelektualnych oraz ograniczone zaburzenia osobowości i zachowania. Ponadto wskazała, iż w czasie aktualnego badania był nieorientowany w czasie, wykazywał nieadekwatne zachowania, popłakiwał, prosił by o różne sprawy pytać jego siostrzenicę.

Istotnym jest, iż ustalenia dokonane w ww. opiniach biegłych nie były kwestionowane przez strony – pozwala to domniemywać zatem, iż strony podzielają sformułowane przez biegłe wnioski.

Wskazać należy, że wtórnie ustalenia te potwierdzają także orzeczenia Sądu Rejonowego w O. i Sądu Okręgowego w O. w przedmiocie ubezwłasnowolnienia częściowego T. K. i ustanowienia jego kuratorem J. P. (1).

Fakt przejęcia wszystkich pieniędzy uzyskanych w związku z umową pożyczki od pozwanego przez A. Ś. potwierdza wyrok Sądu Rejonowego w O. wydany w sprawie karnej o sygn. II K 439/14, skazujący ją za dokonanie przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. na szkodę T. K.. Skazana została ponadto zobowiązana przez Sąd karny do naprawienia szkody wyrządzonej pozwanemu, poprzez zapłatę na jego rzecz kwoty 5.700 zł.

Podkreślenia wymaga, iż stosownie do treści art. 11 k.c. ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym – stad też okoliczności te należy traktować jako udowodnione.

Sąd zważył, co następuje:

Źródłem roszczenia w niniejszej sprawie była umowa pożyczki zawarta w dniu 24 maja 2012 r. pomiędzy powodem Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G., a pozwanym T. K.. Umowa ta jest umową odpowiadająca w swojej konstrukcji klasycznej umowie kredytu konsumenckiego w myśl przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Wskazać należy, iż okolicznością bezsporną był sam fakt zawarcia przedmiotowej umowy przez strony. Spór pomiędzy stronami dotyczył jednak skutków jakie wywierała dana umowa oraz jej skuteczności, przy uwzględnieniu stanu zdrowia psychicznego pozwanego.

Strona pozwana w pierwszej kolejności podnosiła, iż T. K. w momencie zawierania umowy pożyczki znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodnie powzięcie decyzji i wyrażanie woli. Nie zdawał sobie zatem sprawy ze skutków jakie wywiera dana umowa oraz konieczności spłaty pobranej pożyczki. Umowa ta zdaniem strony pozwanej była nieważna, co powoduje konieczność oddalenia roszczenia z niej wynikającego.

Odnosząc się do powyższych twierdzeń należy wskazać, iż art. 82 k.c. mówi, że nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodnie powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Wobec braku zdefiniowania przez ustawodawcę jakże istotnego pojęcia w odniesieniu do powołanej regulacji – „stanu wyłączającego świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli”, należy odnieść się do wykładni dokonanej w tym zakresie przez judykaturę. I tak, „stan wyłączający świadomość” należy rozumieć jako brak rozeznania, niemożność rozumienia zachowań własnych i zachowań innych osób, niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania. Stan taki musi przy tym wynikać z przyczyny wewnętrznej, a więc ze stanu, w jakim znajduje się osoba składająca oświadczenie woli, a nie z okoliczności zewnętrznych, w jakich osoba ta się znalazła (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05, LEX nr 180191; Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 czerwca 2014 r., I ACa 942/14, LEX nr 1504420).

Co istotne, z powołanego przepisu wynika, iż wskazana tam wada oświadczenia woli dotyczy w rzeczywistości dwóch różnych sytuacji, które mogą występować samodzielnie. Jak wskazano w powołanym orzecznictwie, granica między stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji, a stanem wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest bardzo płynna. Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny, jak i uzewnętrznienie woli nie zostały zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Stan wyłączający swobodę musi również wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli, a nie w sytuacji zewnętrznej. Tak pojmowanemu brakowi swobody towarzyszyć będzie natomiast najczęściej także pewne ograniczenie świadomości.

Judykatura podkreśla także, iż stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie może być rozumiany dosłownie, wobec czego nie musi oznaczać całkowitego zniesienia świadomości i ustania czynności mózgu. Wystarczy wobec tego istnienie takiego stanu, który oznacza brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania.

Podzielając powyższe zważania wskazać trzeba, iż aby dokonać rzetelnych ustaleń w zakresie istnienia okoliczności z art. 82 k.c. w czasie zawarcia umowy pożyczki po stronie pozwanego, Sąd zobligowany był do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych z uwagi na konieczność wykorzystania wiedzy specjalnej.

Biegła lekarz z zakresu psychiatrii B. S. i biegła psycholog Z. M. sporządziły na potrzeby niniejszego postępowania opinie, których wnioski były całkowicie zbieżne. Biegłe stanowczo stwierdziły, iż czasie zawarcia umowy pożyczki w dniu 24 maja 2012 r. pozwany T. K. był w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażanie woli.

Biegłe w swoich opiniach szczegółowo odniosły się do schorzeń na jakie cierpi pozwany, stanu jego zaradności życiowej oraz stopnia zorientowania w otaczającej go rzeczywistości. Zgodnie ustaliły, iż od dzieciństwa cierpi na padaczkę, z tego powodu leczył się w Poradni Neurologicznej. Wykonywane badania wykazały obniżenie funkcji intelektualnych oraz ograniczone zaburzenia osobowości i zachowania, ponadto TK głowy z 2006 r. wykazał zaniki korowo – podkorowe mózdzku i zaniki korowe mózgu. Od września 2012 r. pozostaje pod opieką (...) w O..

Obecnie T. K. jest nieorientowany w czasie. W codziennym życiu wymaga pomocy osób trzecich (przyjmowanie leków, wizyty u lekarzy, ale także w zakresie higieny osobistej). Jest beczynny, nie umie pisać ani czytać. W domu nie zajmuje się żadnymi pracami, słucha jedynie czasem radia (nie umie zmienić kanałów, jedynie włożyć kabel do gniazdka), telewizję ogląda tylko gdy ktoś mu towarzyszy. Stale korzysta z opieki swojej siostrzenicy – J. P. (1), która zajmuje się jego leczeniem i zaspokojeniem jego codziennych potrzeb. Biegłe zgodnie stwierdziły u pozwanego obniżenie sprawności intelektualnej na poziomie lekkiego upośledzenia umysłowego oraz ograniczone zaburzenia osobowości i zachowania u osoby z padaczką, których skutkiem jest brak zaradności życiowej, niezdolność do samodzielnej egzystencji, nadmierna ufność i podatność na sugestie otoczenia. Schorzenia te ich zdaniem skutkowały stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażanie woli w momencie zawierania umowy pożyczki gotówkowej z powodem.

Powyższe ustalenia znajdują potwierdzenie w ustalonym stanie faktycznym sprawy. T. K., jak wynika z zeznań jego oraz jego kuratora – J. P. (1) - do zawarcia spornej umowy został nakłoniony przez A. Ś.. Pozwany zrozumiał, iż to ona bierze pożyczkę w takim sensie, iż ona będzie zobowiązana do jej spłaty. Co istotne pozwany podczas badań u

psychiatry i psychologa twierdził, iż jedynie poręczył pożyczkę A. Ś., jednakże jak wskazała biegła psycholog nie potrafił w żaden sposób wyjaśnić znaczenia słów „poręczyciel” czy „żyrant”. Fakt ten potwierdza, iż nie miał świadomości co do tego, jakie zobowiązanie na siebie przyjmuje. Co więcej dla niego okoliczność zwrócenia A. Ś. wszystkich otrzymanych pieniędzy wiązała się z przeniesieniem na nią odpowiedzialności za ich zwrot. Nie reagował on bowiem na wezwania do zapłaty kierowane do niego od powoda. Dopiero gdy jego siostrzenica J. P. (1) dowiedziała się o całej sytuacji, zwróciła się do A. Ś. by ta zobowiązała się spłacić należność z tytułu pożyczki, gdy jednak do tego nie doszło, sama w imieniu pozwanego uiszczala raty na poczet spornej wierzytelności. Pozwany takich wpłat nie dokonywał.

Istotne jest także, iż T. K. nie przeczytał umowy pożyczki (abstrahując od faktu, iż nie potrafiłby tego zrobić), co potwierdziła pracownik banku (...) zawierająca z nim umowę z ramienia powoda. Wprawdzie świadek wskazała, iż wyjaśniła pozwanemu treść umowy, a on stwierdził iż ją rozumiał, jednakże są to tylko jej subiektywne odczucia. Ograniczona możliwość zorientowania w czasie i rozpoznania sytuacji przez pozwanego najpewniej doprowadziła do tego, iż potwierdził to co powiedziała pracownik banku, nie zdając sobie sprawy ze znaczenia swojego zobowiązania.

Znamiennym jest w ocenie Sąd, iż spiritus movens zawarcia spornej umowy była A. Ś., która nakłoniła pozwanego do jej podpisania, zabrała go do Oddziału powoda, stale towarzyszyła mu podczas załatwiania formalności i finalizowania umowy, a następnie przejęła wypłacone mu pieniądze i odjechała. T. K. był przez nią zmanipulowany, co ze względu na jego stan psychiczny nie nastąpiło jej wielu trudności.

Nie można zatem wykluczyć, iż A. Ś. oddziaływała na zachowanie powoda, który spełniając jej oczekiwania potwierdził zrozumienie treści umowy. Zdaniem Sądu także pracownicy powoda nie dołożyli należytej staranności do weryfikacji stanu świadomości pozwanego. Odpowiedzialność za te ustalenia obciążała go jako przedsiębiorcę trudniącego się działalnością bankową. Pozwany nie czyta, jego podpis jest nieczytelny, a sposób jego wysławiania się również jest dość osobliwy. Jego zachowanie powinno zatem wzbudzić wątpliwość pracowników powoda, co do możliwości skutecznego zawarcia z nim umowy pożyczki.

Mając na względzie powyższe zważania uznać należało, iż stan faktyczny niniejszej sprawy wyczerpuje hipotezę art. 82 k.c., tym samym czyniąc umowę pożyczki z dnia 24 maja 2012 r. nieważną, w konsekwencji nieważności złożonego przez niego oświadczenia woli. Pozwany w dacie zdarzenia był upośledzony umysłowo, cierpiał także na innego rodzaju schorzenia psychiczne, których skutkiem był stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli w chwili zawarcia umowy pożyczki.

Należy podkreślić, iż w toku postępowania powód zmodyfikował podstawę dochodzonego roszczenia, nie kwestionując już twierdzeń strony pozwanej co do stanu świadomości T. K.. Powód zażądał zasądzenia na jego rzecz kwoty wypłaconej pozwanemu jako świadczenie nienależne. Ustalając jego wysokość, powód odjął od kwoty rzeczywiście wypłaconej powodowi tj. 5.020,60 (od kwoty pożyczki 5.700 zł odjęto koszty i prowizje), kwotę uiszczoną na jego rzecz przez kuratora pozwanego z tego tytułu – zarzucając tym samym pozwanemu bezpodstawne wzbogacenie w pozostałym zakresie.

Odnosząc się do tego zarzutu trzeba wskazać, że ogólną zasadę odpowiedzialności bezpodstawnie wzbogaconego stanowi art. 405 k.k., który mówi, iż kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Wskazać jednak należy, iż obowiązek zwrotu korzyści nie jest bezwzględny, a możliwość odstąpienia od niego reguluje art. 409 k.c. W myśl powołanego przepisu, obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. W momencie łącznego zaistnienia w danym stanie faktycznym przesłanek wyłączających obowiązek zwrotu bezpodstawnego świadczenia tj. wyzbycia się uzyskanej korzyści i braku świadomości o obowiązku zwrotu świadczenia – pierwotnie uprawniony do żądania jego zwrotu, traci tę możliwość.

Warto zauważyć, iż regulacja powyższa znajduje zastosowanie w szczególności do świadczenia nienależnego. Definicję „świadczenia nienależnego” zawiera art. 410 § 2 k.c. Zgodnie z nim, świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Należy jednak zważyć, iż z punktu widzenia powoda w dacie zawierania umowy pożyczki wypłacona kwota pożyczki nie mogła być traktowana jako świadczenie nienależne. Konieczność jej wypłaty wynikała z zawartej umowy, którą sam powód poczytywał za ważną.

W ocenie Sądu pozwany nie został bezpodstawnie wzbogacony w dacie zawarcia umowy pożyczki. Wprawdzie otrzymał on kwotę pożyczki, jednakże od razu przekazała ją A. Ś. w całości, nie pozostawiając dla siebie jakichkolwiek pieniędzy z otrzymanej od powoda kwoty. Nie ma wątpliwości, iż T. K. utracił zatem otrzymaną należność w taki sposób, iż nie jest już bezpodstawnie wzbogacony i nigdy nie był, a co więcej w chwili przekazywania środków pieniężnych był on przekonany, że to A. Ś. zobowiązana jest do zwrotu pożyczki, a nie on sam. Jego postrzeganie zawartej umowy sprowadzało się do tego, iż nie przewidywał jakichkolwiek obowiązków po swojej stronie związanych z jej zawarciem. Myślał bowiem, iż umowa została zawarta „dla” A. Ś. i to ona zobowiązana jest do spłaty pożyczki. Tym samym powód otrzymując pieniądze z banku i przekazując je A. Ś. - wyzbywając się korzyści – nie mógł liczyć się z obowiązkiem zwrotu soko, jak stwierdzili bieli jego stan umysłowy w chwili dokonywania tej czynności znosił jakąkolwiek możliwość rozpoznania znaczenia swojego czynu i pokierowania swoim postępowaniem.

W tym miejscu należy podkreślić, iż fakt przekazania całej kwoty pożyczki przez pozwanego A. Ś. został potwierdzony wyrokiem sądu karnego w sprawie II K 439/14, którym to skazano A. Ś.. W wyroku tym stwierdzono, iż wprowadziła ona w błąd pozwanego i wyzyskała jego nieświadomość co do skutków podejmowanych działań, doprowadzając go do przekazania jej wszystkich pieniędzy jakie uzyskał wskutek zawarcia umowy pożyczki gotówkowej w dniu 24 maja 2012 r. Ze względu na treść art. 11 k.c. Sąd był związany ustaleniami Sądu karnego w tym zakresie.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu również roszczenie powoda, oparte o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, nie zasługiwało na uwzględnienie.

W toku postępowania powód cofnął powództwo w stosunku do kwoty 5.049,93 zł ze zrzeczeniem się roszczenia. Mając na względzie, iż zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c., zgoda pozwanego nie była potrzebna by było ono skuteczne, na podstawie art. 355 k.p.c. Sąd umorzył postępowanie w tym zakresie, jako że merytoryczne orzekanie stało się zbędne.

Mając na względzie dokonane powyżej ustalenia Sąd postanowił oddalić powództwo Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. w G. w pozostałym zakresie.

Uwzględniając orzeczenie merytoryczne w niniejszej sprawie, Sąd orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 98 k.p.c., który uzależnia obowiązek zwrotu kosztów postępowania sądowego od wyniku sprawy. Z uwagi na to, że powództwo nie było zasadne, to pozwany jako strona przegrywająca powinien ponieść koszty sądowe w zakresie wydatków poniesionych w toku procesu tymczasowo przez Skarb Państwa, tj. w zakresie kwoty 393,23 zł przyznanego biegłej z zakresu psychiatrii tytułem wynagrodzenia, kwoty 41,13 zł tytułem kosztów wykonania kopii dokumentacji medycznej przez (...) Szpital (...) im. dr J. P. w O. oraz kwoty 319,70 zł przyznanego biegłej z zakresu psychologii tytułem wynagrodzenia.

W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 k.p.c., Sąd orzekł jak w punkcie 3. sentencji wyroku.

SSR Marcin Korajczyk

(...) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.

SSR Marcin Korajczyk